

ARVIINTIKERTOMUS 2019

TARKASTUSLAUTAKUNTA 26.5.2020

Sisällysluettelo

1.	TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA.....	2
1.1.	Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2019	2
1.3.	Tarkastuslautakunnan toiminta	2
1.4.	Tilintarkastus ja tarkastustoimi	3
2.	EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	3
3.	TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	3
3.1.	Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät).....	3
3.2.	Toiminnan rahoitus	4
4.	TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	5
4.1.	Kaupunginhallitus	5
4.2.	Perusturvalautakunta.....	5
4.3.	Sivistyslautakunta	6
4.4.	Tekninen lautakunta	6
4.5.	Ympäristölautakunta	6
4.6.	Investoinnit	6
5.	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	7
6.	SIDONNAISUUDET	7
7.	YHTEENVETO	7

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2019

Varsinainen jäsen

Kaivo Juhani, puheenjohtaja
 Roto Tauno Matias, varapuheenjohtaja
 Haho Eevi
 Hinttala Irma
 Mäkinen Jaakko

Henkilökohtainen varajäsen

Evstifeeva-Auraniemi Larisa
 Mikkola Niina
 Veikkola Heikki
 Salokoski Sari
 Suominen Ilkka

Kuntalain 121 §:n mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Sihteerinä on toiminut kaupunginkamreeri Aino Arola.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n perusteella esitettävä toimintakertomuksessa selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on pitänyt kuusi (6) tilivuoteen kohdistunutta kokousta. Pääasiallisena tarkastelun kohteena ovat olleet sivistyslautakunnan alaiset tehtäväalueet. Vuoden aikana on kuultu eri tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä.

Kaupunginjohtaja on kertonut ajankohtaisista asioista ja päätöksistä kokousten alussa ja tekninen johtaja on kertonut keskeisimpien investointihankkeiden toteutumisesta vuoden aikana. Kokouksissa ovat kuultavina olleet myös:

Sivistysjohtaja Minna Mäkelä-Rönholm
 Kasvatuspäällikkö Leila Hoikkala
 Koulutuskoordinaattori Riitta Ryhtä
 Kirjastonjohtaja-vapaa-aikapäällikkö Laura Tyysteri
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tero Pirttilä

Toimialojen/lautakuntien päätöksentekoa tarkastuslautakunta on seurannut näiden pöytäkirjoista sopimansa tehtävänjaon mukaisesti.

Kaupunginhallitus ja tytäryhtiöt	Juhani Kaivo
Perusturvalautakunta	Matias Roto
Sivistyslautakunta	Eevi Haho
Tekninen lautakunta	Irma Hinttala
Ympäristölautakunta	Jaakko Mäkinen

Puheenjohtaja Juhani Kaivo, varapuheenjohtaja Matias Roto ovat osallistuneet Varsinais-Suomen ja Satakunnan tarkastuslautakuntien risteilyseminaariin syyskuussa 2019. Tarkastuslautakunnan toimintakulut vuodelta 2019 olivat yhteensä 16 231 euroa.

1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Valtuusto on valinnut Someron kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n vuosiksi 2019 - 2022. Yhtiön nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT -tilintarkastaja Hannu Laurila (8.1.2020 asti), jota on avustanut tarkastaja Seija Hakamäki. Vastuulliseksi tilintarkastajaksi on nimetty 9.1.2020 alkaen JHT, HT Seija Hakamäki. Tarkastukseen käytettiin vuonna 2019 yhteensä 16 tarkastuspäivää. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin ja raportoinut lautakunnalle työohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Tilintarkastaja esitteli tilintarkastuksen työohjelman vuodelle 2019 tarkastuslautakunnan kokouksessa 27.8.2019. Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan väliraportin 11.2.2020. Loppuraportin vuoden 2019 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomuksen tilintarkastaja antoi 26.5.2020.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtuusto on kokouksessaan 10.6.2019 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2018 tiedoksi ja huomioitavaksi päätöksenteon valmistelussa. Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 11.11.2019 saanut selvityksen vuoden 2018 arviointikertomuksessa esiin nostetuista kysymyksistä ja niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä. Tarkastuslautakunta on saanut vastineet tiedoksi 26.11.2019.

3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)

Vuoden 2019 alkuperäisen talousarvion toimintakulut olivat 71,73 milj. euroa. Vuoden aikana hyväksyttiin 1,36 milj. euron lisämäärärahat. Lisäysten jälkeen määrärahoja oli yhteensä 73,1 milj. euroa. Tuloslaskelman toteutuneet toimintakulut olivat 71,42 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion n

1,68 milj. euroa. Toimintatuottoja oli budjetoitu 18,86 milj. euroa. Määrärahoja lisättiin vuoden aikana 30 000 euroa, jonka jälkeen tulomäärärahoja oli yhteensä 18,89 milj. euroa. Tulojen toteutuma oli 19,33 milj. euroa. Tulot ylittivät arvion 0,44 milj. euroa.

Tulorahoituksen riittävyys

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) oli 52,09 milj. euroa ja se muodostui n. 2,1 milj. euroa paremmaksi kuin talousarviossa. Tämä johtuu siitä, että toimintakulut alittuivat ja myös toimintatuotot ylittyivät jonkin verran. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakatteeksi oli arvioitu 52,9 milj. euroa ja lisämäärärahojen jälkeen 54,2 milj. euroa, mutta lopullinen toteutuma oli 52,09 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2019</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Poikkeama</u>
Toimintakate	-52,87	-54,20	-52,09	2,11

Verotuloihin oli budjetoitu 28,2 milj. euroa ja toteutuma oli 27,5 milj. euroa. Näin ollen verotulot jäivät alle arvioidun n. 0,71 milj. euroa. Valtionosuuksiin oli varattu 25,2 milj. euroa ja niiden toteutuma oli 25,65 milj. euroa eli ylitystä tuli 0,47 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2019</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Poikkeama</u>
Vuosikate	0,52	-0,81	1,14	1,95

Vuosikate oli alkuperäisessä talousarviossa 518 600 euroa. Lisämäärärahojen jälkeen vuosikate oli 811 900 euroa alijäämäinen. Tilinpäätöksessä vuosikate oli kuitenkin 1,14 milj. euroa positiivinen. Vuosikatearvio ylitettiin selvästi.

Suunnitelman mukaisiin poistoihin oli varattu 3,33 milj. euroa ja toteutuma oli 3,28 milj. euroa. Poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui n. 2,15 milj. euroa alijäämäiseksi.

Milj. €	<u>TA 2019</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2019</u>	<u>Poikkeama</u>
Tilikauden tulos	-0,088	-1,24	-2,15	-0,9

Tilikauden alijäämäksi muodostui 2 145 785 euroa.

3.2. Toiminnan rahoitus

Tulorahoituksen (vuosikate) ja investointien nettomenojen sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen rahoituslaskelma osoittaa -1,26 milj. euron rahoitusaliäämää. Alkuperäisessä talousarviossa vastaava luku oli ylijäämäinen 3,62 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa 2,07 milj. euroa. Rahoitusaliäämään vaikuttavat pääasiassa investointimenojen määrä sekä vuosikatteen suuruus. Vuonna 2019 vuosikate oli 1,14 milj. euroa ja investoinnit sekä rahoitusosuudet, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot ja tulorahoituksen korjauserät yhteensä 2,32 milj. euroa. Lisäksi tulorahoituksen korjauserät pienentävät vuosikatetta 0,072 milj. euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin oli merkitty palvelutalo Tervaskannon myynti (2,3 milj. euroa) sekä Ktö Oy Someron Lamminniemen osakkeiden myynti (4,8 milj. euroa). Myynnit eivät kuitenkaan toteutuneet ja näillä oli vaikutus rahoitusaliäämän syntyyn.

Talousarviossa oli varauduttu nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa 5 milj. euroa. Lainaa ei nostettu. Vanhoja lainoja lyhennettiin 2,1 milj. euroa. Vuoden aikana nostettiin 1,8 milj. euroa lyhytaikaista (alle 12 kk) kassalainaa. Lisäksi maksettiin pois vuonna 2018 nostettu 1 milj. euron lyhytaikainen laina. Vuoden lopussa lainaa oli kaikkiaan 21,7 milj. euroa eli 2 491 euroa/asukas. Rahavarat vähenivät vuoden aikana n. 2,5 milj. euroa.

4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4.1. Kaupunginhallitus

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota etenkin nuorten ja perheiden sosiaalisiin ongelmiin esim. huostaanottoihin, jotka ovat voimakkaasti lisääntyneet. Ennaltaehkäisyyn olisi panostettava riittävästi, jotta ongelmat saataisiin kuriin.

Someron Liikunta ry:n tilanne on vielä keskeneräinen ja uimahallin vakuuskiista vailla päätöstä, muuten tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Konsernitasolla Talkkari Oy:n osto kaupungin omistukseen toteutui. Turhan kiinteistömäärän myyntiä tai purkua on edelleen hyvä jatkaa.

4.2. Perusturvalautakunta

Taloudellisesti lautakunta on selvinnyt hyvin. Tuotot ylittyivät 478 514 euroa budjetoitua määrää suuremmiksi (109,4 %), kun taas kulut alittuivat 594 358 euroa budjetoidusta summasta (98,4 %). Näin nettomenot olivat budjetoituun arvioon nähden 1 072 872 euroa parempi.

Vuotta 2019 on kuvannut perusturvalautakunnan toiminnassa voimakas muutos, kehittäminen ja uudistuminen.

Laatujärjestelmän käyttöönotto oli yksi keskeinen kehittämiskohde. Riskienhallinta-analyysin sekä SHQS-arvioinnin kautta esiin on noussut kehittämiskohteita ja -tarpeita. Asiakasosallisuutta lisättiin palvelun kehittämisessä. Asiakaspalautejärjestelmä Roidu:n palautteita on käytetty toiminnan ohjaukseen.

Kansanterveystyön puolella on myös tullut muutoksia. Sen johdossa ollut Teuvo Jokinen jäi eläkkeelle ja Arja Lukka aloitti uutena esimiehenä.

Vastaanottoaikojen lyhentämisestä vapautuvat resurssit on suunnattu työtehtävien uudelleen järjestelyyn. Sähköinen ajanvarausjärjestelmä kilpailutettiin ja se otetaan käyttöön vuonna 2020. Puhelinneuvontaa on kehitetty. Sairaanhoidajan vastaanoton pitämistä on lisätty.

Kotihoidon organisaatorakenteen uudistamiseksi on tehty tiimimuutos. Uusien työntekijöitten perehdytykseen on otettu käyttöön tutor-malli.

Lautakunnan eri osa-alueille asetetut tavoitteet saavutettiin lähes kokonaan, muutamissa toteutus siirtyy vuoteen 2020.

Painopisteen vakauttaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin ei toteutunut kustannusten nousun näkökulmasta, mutta toteutui toiminnan painopisteen siirtymisen näkökulmasta.

Ecotekolan muutos on toteutunut pääosin jo vuonna 2018.

Merkittävä ongelma on ollut lastensuojelun sijoitusten määrän kasvu.

Toinen ongelma on ollut potilaiden jonopäivien siirtoviivemaksuja kerryttävien päivien lisäys.

4.3. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan työ on ollut säännöllistä ja tarkoituksenmukaista.

Sivistystoimen visio on osaava ja hyvinvoiva Somero. Sivistyskunta 2025 –strategian valmistelu-työ on aloitettu. Vuonna 2019 sivistystoimessa oli käynnissä erilaisia hankkeita yhteensä 13. Sivistystoimen tavoitteet toteutuivat pääosin.

Somero-opiston kehittämissuunnitelman tavoite ei toteutunut, siirtyy vuodelle 2020. Liikkuva koulu –hankkeen tavoite ei toteutunut, olisi tarvittu Liikkuva koulu –hankkeen ohjausryhmän kokoontumisia myös hankekauden jälkeen.

Liikuntapalveluiden järjestämismallien arvioiminen ja ratkaisu jäivät vuoteen 2020.

Varhaiskasvatuksen sähköisen järjestelmän käytön laajentamisen tavoite ei toteutunut. Lapsi ja perhepalveluiden (Lape) muutosohjelman mukaisen varhaiskasvatuspalveluiden laajentamisen tavoite toteutui. Avoin päiväkotitoiminta aloitti toimintansa syksyllä 2019.

Sivistyslautakunnan vastuullinen työ yhdessä sivistystoimen henkilökunnan kanssa on tarjonnut laadukkaita palveluja kuntalaisille.

4.4. Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta on pitänyt kokouksia säännöllisesti. Liikunnalliset arvot ja toimet ovat olleet myös näkyvästi esillä. Työhyvinvoinnin ja ilmapiirin arvostus on ollut edistyskäsittävää, joka on välttämätön työyhteisön suoritusten onnistumiselle. Seuranta ja tilastointia työkohteista tulee edelleen jatkaa. Lautakunnan toimenkuvaan kuuluvat osa-alueet on suoritettu asianmukaisesti.

4.5. Ympäristölautakunta

Hakemusten käsittelyajoissa on päästy pääasiassa tavoiteaikoihin. Haja-asutusalueiden jätevesien käsittelysäännökset aiheuttivat erityistä tarvetta tiedottamiselle ja valvonnalle, mihin varauduttiin palkkaamalla lisäresursseja.

Maankäytön kehityskuva valmistui, mutta keskustajaman osayleiskaavoituksen perusselvityksen laatiminen jäi kesken. Mäkelän alueen asemakaavoitus eteni, mutta ei valmistunut hankkeen laajennuttua alkuperäisestä.

4.6. Investoinnit

Investointeihin oli talousarviossa varattu 4,43 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin n. 0,27 milj. euroa, jonka jälkeen määrärahat olivat 4,7 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat 2,87 milj. euroa eli n. 1,84 milj. euroa arvioitua vähemmän.

Rahoitusosuuksia kirjattiin n. 0,4 milj. euroa (monitoimihalli ja julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniikan rakentaminen). Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja oli talousarviossa lisämäärärahojen jälkeen yhteensä 7,2 milj. euroa. Tästä toteutui n. 0,15 milj. euroa.

Talonrakennusinvestointeihin oli varattu 1,86 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat yhteensä 1,1 milj. euroa. Suurin investointi oli monitoimihallin peruskorjaus. Tähän oli varattu 0,73 milj. euroa, joka toteutui lähes kokonaisuudessaan.

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen oli varattu 2,1 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat 1,35 milj. euroa.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja hyväksyy tytäryhteisöjen tavoitteet.

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Konsernitasolla tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

6. SIDONNAISUUDET

Uuden kuntalain (410/2015) 84 § ja 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Uuden kuntalain myötä sidonnaisuuksien ilmoittaminen on tullut lakisääteiseksi vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tarkastuslautakunta vie ilmoitukset vuosittain valtuustolle tiedoksi. Lautakunta on kokouksessaan 27.8.2019 tarkastanut sidonnaisuusilmoitukset ja saattanut ne valtuustolle tiedoksi (kvalt 9.9.2019 § 39). Sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

7. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kiitokset kaikille niille viranhaltijoille, työntekijöille ja luottamushenkilöille, jotka ovat myötävaikuttaneet hyvän tuloksen saamiseen.

Somerolla, 26. päivänä toukokuuta 2020

Someron kaupungin tarkastuslautakunta

Juhani Kaivo
puheenjohtaja

Matias Roto
varapuheenjohtaja

Eevi Haho
jäsen

Irma Hinttala
jäsen

Jaakko Mäkinen
jäsen